

СУТНІСТЬ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ У ВИЩІЙ ОСВІТІ

В статті розглядаються питання, які пов'язані з професійною освітою сучасного фахівця в контексті інтеграції вищої освіти України до Європейського освітнього простору.

Ключові слова: вища освіта, компетентнісний підхід, нові технології навчання, професійна підготовка.

Компетентнісний підхід до навчання відображає вимоги не тільки до змісту освіти (що повинен знати, вміти та якими навиками повинен володіти випускник вищого навчального закладу в професійній області), але й до поведінкової складової (здібності використовувати знання, вміння та навика для вирішення завдань професійної діяльності). На сьогодні широке розповсюдження отримала трактовка компетентності як здібності використовувати знання, вміння та якості для успішної діяльності в певній галузі.

Компетентнісний підхід в сучасній освіті є проблемою. Він виявляється як оновлення змісту освіти у відповідь на соціально-економічну реальність, що змінюється та представляється радикальним засобом модернізації вищої освіти. Використання компетентнісного підходу до навчання обумовлює необхідність створення та використання інтегрованого простору знань, який об'єднує знання суміжних наукових дисциплін на основі принципів побудови систем керування знаннями. Цей простір дає можливість забезпечувати інтеграцію, накопичування та підтримку, а також можливість користуватися знаннями освітнього середовища, що дозволяє об'єднати різні джерела інформації з різних дисциплін, спеціальностей і різних учасників освітнього процесу в рамках єдиної системи; забезпечити постійний розвиток системи за рахунок оновлення теоретичного знання і накопичення нового досвіду, отриманого викладачами і тими, хто навчається, а також надавати інформацію учасникам освітнього процесу відповідно до їх знань.

У сучасній науці розглядається три основні етапи становлення компетентнісного підходу в освіті:

- введення в науковий апарат поняття "компетенція", а також розмежування понять "компетенція" та "компетентність"; проведення досліджень різних видів мовної компетенції в галузі лінгвістики; введення поняття "комунікативна компетентність";

- використання понять "компетенція" та "компетентність" у теорії та практиці вивчення мови (особлива увага приділяється іноземній мові);

- характеристика та дослідження компетентності як наукової категорії в освіті; професійна компетентність особистості стає предметом спеціального та всебічного дослідження.

Освітні цілі є значущим чинником результативності освітньої діяльності. Справжні педагогічні цілі завжди орієнтовані на тривалу перспективу, на створення умов для саморозвитку особи. Цілі тих, хто навчається, завжди орієнтовані на ближню перспективу, на конкретний результат, що забезпечує успіх зараз або в найближчому майбутньому. Природно, що з віком масштаби цілей тих, хто навчається, змінюються, хоча їх прагматизм неминуче зберігається.

Цілі освіти вищої школи, полягають в наступному:

- навчити вчитися, тобто навчити вирішувати проблеми у сфері учбової діяльності, зокрема: визначати цілі пізнавальної діяльності, вибирати необхідні джерела інформації, знаходити оптимальні способи досягнути поставленої мети, оцінювати отримані результати, організовувати свою діяльність, працювати з іншими студентами;
- навчити пояснювати явища дійсності, їх суть, причини, взаємозв'язки, використовуючи відповідний науковий апарат, тобто вирішувати пізнавальні проблеми;
- навчити орієнтуватися в ключових проблемах сучасного життя і вирішувати проблеми, пов'язані з реалізацією певних соціальних ролей (виборця, громадянина, споживача, організатора, і так далі);
- навчити вирішувати проблеми, загальні для різних видів професійної і іншої діяльності (комунікативні, пошуку і аналізу інформації, ухвалення рішень, організації спільної діяльності і так далі);
- навчити вирішувати проблеми професійного вибору, включаючи підготовку до подальшого навчання в учбових закладах системи професійної освіти.

Головна мета – це постановка таких цілей освіти вищої школи, щоб вони орієнтували на підвищення рівня освіти випускників вищих навчальних закладів. Підвищення рівня освіти, яке відповідало б сучасним соціальним очікуванням в сфері освіти, повинне полягати:

- в розширенні можливостей вибору ефективних способів вирішення проблем;
- в підготовці до вирішення різних видів проблем (комунікативних, інформаційних, організаційних і т. ін.);
- в підготовці до вирішення проблем в різних сферах діяльності (трудової, культурного дозвілля, освітньої, сімейно-побутової та інші).

Нова якість освіти полягає в нових можливостях бакалаврів та магістрів вищих навчальних закладів, в їх здатності вирішувати проблеми, які попередні покоління випускників не вирішували.

Треба відзначити, що компетентнісний підхід до вирішення проблем освіти вищої школи приділяє увагу значенню знань. При цьому треба враховувати, що знання можуть мати різну цінність і що збільшення обсягу знань не означає підвищення рівня освіти. Більш того, підвищення рівня освіти в деяких випадках може бути досягнуте лише при зменшенні обсягу знань, який зобов'язані засвоїти студенти.

Компетентнісний підхід до визначення цілей освіти вищої школи відповідає і об'єктивним потребам студентів. Разом з тим він відповідає і

напрямам творчих пошуків викладачів. Ці пошуки будуть пов'язані з реалізацією ідей проблемного навчання, педагогіки співпраці, освіти, яка орієнтована на особистість. Всі ці ідеї відображають спроби вирішити проблему мотивації учбової діяльності студентів, створити модель «навчання із захопленням».

Література

1. Бабюк М. П. *Компетентнісний підхід в системі вищої освіти: Теоретичний та науково - методичний часопис «Вища освіта України в контексті інтеграції до Європейського освітнього простору»*. - К.: 2009. - С. 285 - 290.

2. Болотов В. А., Сериков В. В. *Компетентностная модель: от идеи к образовательной программе // Педагогика*. - 2003. - № 10. - С. 8 - 14.

3. *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. редакцією О. В. Овчарук* - К.: «К. І С.» 2004. - 112 с.

4. Овчарук О. *Компетентності як ключ до оновлення змісту освіти // Стратегія реформування освіти в Україні*. - К.: 2003. - 296 с.

Щербакова Н.В.

кандидат філософських наук, старший

викладач кафедри суспільно-гуманітарних наук

Таврійського державного агротехнологічного університету

м. Мелітополь, Україна

ТРАНСФОРМАЦІЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ: СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ

Процес розвитку морального потенціалу особистості людини обумовлен ціннісними установками, які включаються в його світогляд. В даний час процес трансформації ціннісних орієнтацій свідомості української молоді відбувається в умовах олігархізації держави, відсутності офіційної ідеології, процесу секуляризації, а також трансформації культурних ідеалів і норм. У свідомість представників сучасної молоді активно інтегруються матеріальні ціннісні орієнтації, які негативно впливають на суспільні відносини. У свою чергу, це призводить до дезінтеграції соціуму, що не дозволяє вирішувати одне з основних стратегічних завдань - забезпечення виходу з перманентної кризи. В даному дослідженні викладені причинно-наслідкові і системні зв'язки, а також основні чинники, що детермінують негативну спрямованість трансформацій ціннісних орієнтацій молоді України. Також пропонуються можливі шляхи зміни вектора метаморфоз в ціннісних орієнтаціях молоді, з метою забезпечення домінування духовної компоненти, як у свідомості молоді, так і суспільства. Це, в свою чергу, дасть імпульс процесу перетворення суспільних відносин, так як в їх основу будуть закладатися духовні норми, що, безперечно, забезпечить інтеграцію соціуму, а це дозволить реалізувати можливість подолання перманентної кризи.

Ключові слова: суспільство, ціннісні орієнтації, трансформації, перманентна криза, духовна компонента, молодь.